

Slovenski dom

Stev. 11

V Ljubljani, sredo 15. januarja 1941

Leto V

Romunski voditelj poklican v Nemčijo

Po zanesljivih poročilih iz Belgrada, se bo general Antonescu danes sešel z nemškimi zunanjim ministrom Ribbentropom zaradi ureditve raznih romunskih notranjih vprašanj

Belgrad, 15. januarja. Na dobro obveščenih mestih zatrjujejo, da bo danes prispel v Salzburg voditelj Romunije, general Antonescu, ter da bo obiskal nemškega zunanjega ministra von Ribbentropa v njegovem gradiču Fuschl. O prihodu generala Antonescu v Nemčijo ni bilo mogoče zvedeti ničesar določenega, ker drže to potovanje v največji tajnosti. Ljudje, ki so navadno zelo dobro poučeni, mislijo, da bo na tem sestanku poglavar Romunije, general Antonescu, z nemškim zunanjim ministrom razpravljati o nekaterih notranjepolitičnih vprašanjih v svoji državi.

zavi, o vprašanjih, za katere se Nemčija kot zaščitnik Romunije, zelo zanima. Tudi sodijo, da so na sporedu še druga vprašanja, ki se predvsem nanašajo na ureditev vsega potrebnega za bivanje in oskrbovanje nemških čet v Romuniji.

Berlin, 15. januarja. V nemških političnih krogih izjavljajo, da ničesar ne vedo o prihodu voditelja rom. države gen. Antonescu v Berlin, o čemer so poročale tuje agencije.

Bukarešta, 15. januarja. o. Romunska vlada je včeraj nenadno izdala ukrep, v katerem razglasi, da je romunska črnomorsko obrežje nevar-

no za plovbo. Ladje, ki hočejo priti v romunske obrežne vode, morajo dobiti posebno dovoljenje romunske vlade, ter prej prigrisati prihod romunskemu pomorskemu poveljstvu.

Romunske oblasti ne navajajo nobenih razlogov za ta ukrep. Narekovati ga je mogel samo strah pred morebitnim tujim vdorom z morja. Vprašanje pa je, od kod bi tak vdor lahko prišel, ali od Anglije ali od Sovjetov.

Zdi se, da je s tem nenadnim obrambnim ukrepom v zvezi prav tako nenadno potovanje generala Antonescu v Nemčijo.

Vesti 15. januarja

V času, ko so potrebne jasne besede, je povzročil govor bolgarskega ministrskega predsednika precejšno nejevoljo v Nemčiji, ker je v nejasni položaj prinesel novih nejasnosti. Njegov govor ni okrepil položaja Bolgarije, ki se mora zavedati, da Nemčija in Italija pri svojih korakih ne moreta upoštevati mišljenja Bolgarije. Zaradi tega je treba v kratkem računati s krizo bolgarske vlade, poroča dopisnik belgradskega Vremena o vrtu, ki ga je govor dr. Filova naredil v Nemčiji.

V Libiji včeraj po angleških in po italijanskih poročilih ni bilo nobenih pomembnejših dogodkov, temveč samo letalsko delovanje in tu pa tam spopadi patrol.

Sicilija je zdaj postala dejansko veliko oporišče nemške vojske in letalstva. Nemški oddelki, zlasti tehnični, so zadnje tedne zasedli vse važne točke na otoku. Italija se je dolgo obotavljala, da bi zahtevala od Nemčije pomoč, zdaj pa je to storila in se zdi, da je obljubila Nemčiji za plačilo Trst, sodijo v ameriških diplomatskih krogih, kakor poroča agencija Reuter iz Washingtona.

Sr. oče Pij XII. bo v kratkem izdal slovesno spomenco proti divjaškemu načrtu bombardiranja civilnega prebivalstva v sedanji vojni, poroča »New York Times«.

Posveti dr. Kulovca s Cvetkovičem in dr. Mačkom

Belgrad, 15. januarja. Politični razgovori, ki so se pričeli v začetku tega tedna glede skorajšnje spremembe vlade, se bodo nadaljevali tudi danes. Predsednik dr. Kulovec je imel dozdan važne politične posvete s predsednikom ministrskega sveta in zastopnikom notranjega ministra Dragišo Cvetkovičem ter podpredsednikom vlade dr. Mačkom. Danes bo dr. Kulovec spet obiskal dr. Mačka ter z njim nadaljeval začete politične razgovore.

Se e podonavske komite

Bukarešta, 15. januarja. Havas. Na podonavski konferenci, ki bo dne 20. januarja v Bukarešti, bodo sodelovale Romunija, Nemčija, Italija in Sovjetska Rusija.

Turčija - edina ovira načrtom za prehod čez Balkan

Zan. m. ve razlage angleško-turških vojaških posvetov v Ankari

Ankara, 15. januarja. Stefani. Pomočnik načelnika generalnega štaba general Asim Gunduz je snoči priredil večerjo na čast angleškim poveljnikom, ki so sedaj v Ankari.

Ankara, 15. januarja. AFL. V zvezi s posvetovanji med angleškim in turškim generalnim štabom, trdi agentija AFL, da ta posvetovanja po važnosti presegajo vsa poprejšnja. Čeprav Bolgarija danes uradno zanika, da bi bila privolila v prihod nemških čet, vendar ne bo to znanje Nemčije oviralo, da se vgnezi v tej državi, da bo pripravljena za obsežnejše akcije, brž ko bo letni čas to omogočal.

V Angliji in Turčiji se tega zavedajo. Čeprav ostane neposredni napad na Anglijo glavna naloga nemškega vojskovanja, ima Nemčija dovolj nezaposlenih čet, da izvaja lahko več vojaških operacij hkratu. Trditve, da se Nemčija izogiblje vojne na dveh frontah, bi držala samo, če bi bilo mogoče pričakovati kakšnega oboroženega sovjetskega odgovora na nemške korake proti Balkanu.

Pet papeževih točk - podlaga za bodoči mir?

Angleška vlada in anglikanska cerkev se strinjata s to mislijo

London, 15. januarja. Reuter. Često se postavlja vprašanje, zakaj angleška vlada ne objavi svojih ciljev. V londonskih krogih namreč rajši govorijo o mirovnih ciljih, je izjavil min. Greenwood, ki zlasti preučuje vprašanje o obnovi mira. V zvezi z angleškimi vojnimi cilji je rekel, da so ti zelo preprosti, jasni in vsem znani, ker je glavna stvar ta, kako premagati sovražnika. Mirovni cilji pa zahtevajo mnogo posvetovanj ne samo z angleškim cesarstvom, ampak tudi z zavez-

Tak odgovor je pa kaj malo verjeten. O tem pričajo vodeni preklic sovjetske agencije, ki ni dosti različen od tistega, ki so ga Sovjeti dali po tem, ko so nemške čete prišle v Romunijo. Tisti preklic je ostal samo pri črki.

Edina resna ovira za nemške načrte na Balkanu je Turčija in njena odločenost za obrambo. Vprašanje, ali bodo Nemci turško trdnjavo napadli, ali pa jo skušali obiti, je danes za Turčijo in za Anglijo najvažnejše. Temu vprašanju so tudi veljali posveti v Ankari.

Letalska vojna med Anglijo in Nemčijo

Prednočnim zažigalni napad na Plymouth, snoči mirna noč

Berlin, 14. januarja. DNB. Nemško vrhovno poveljstvo poroča snoči: Nemška letala so na neki ogledniški akciji potopila neko sovražnikovo trgovsko ladjo za 4000 ton in dvakrat nevarno zadela z

bombami srednjega kalibra neko križarko. V noči od 13. na 14. t. m. smo z uspehom bombardirali važne vojne cilje v Plymouthu. Miniranje britanskih pristanišč se nadaljuje. Sovražnik je včeraj izgubil štiri letala.

London, 14. januarja. Reuter: Letalsko in varnostno ministrstvo poroča: V prvih urah noči s ponedeljka na torek, je bil napad na mesto Plymouth v jugozahodni Angliji. Napad je trajal dve do tri ure. Nastalo je več požarov; čeprav smo jih hitro obvladali, je poškodovanih več hiš. Nekaj ljudi je mrtvih, nekaj pa ranjenih. Poročajo o majhnem številu napadov na mesta, ki so zelo oddaljena drugo od drugega v pokrajini Wales, vendar ni poročil, da bi bilo koga ubilo ali resneje ranilo. Tudi tvarna škoda je majhna.

Preteklo noč ni bilo nobenega nemškega napada na London ali na kako drugo angleško mesto.

V noči od ponedeljka na torek je manjši oddelki angleških letal izvedel ob slabem vremenu uspešen napad na podmorniško pristanišče Lorient, v zahodni Franciji. Opaziti je bilo, kako so eksplozivne bombe težkega kalibra med zgradbami tovarniških naprav, kjer izdelujejo topove za mornarico, ter med ladjedelnicami. Angleški bombniki so napadli tudi cilje na področju Dunkerka, kjer je izbruhnil en večji in mnogo manjših požarov. Z vseh teh poletov so se naša letala vrnila nepoškodovana.

Zadnja pomorska bitka pri Siciliji potrjuje učinkovitost italijanskih vojnih sil na Sredozemskem morju in kaže, da je vprašanje vojne na tem morju, ki je središče angleškega cesarstva, ostalo nespremenjeno. V tej bitki so bile zadete tri angleške križarke, potopljena ena torpedovka, torpedirana še ena letalonosilka in zažgana še ena torpedovka, pravi »Giornale d'Italia« v daljšem poročilu, v katerem dokazuje zmagovitost italijanskih pomorskih vojnih sil.

je vozil iz Gibraltara v Grčijo, poročajo še:

Z italijanskega otoka Pantelerie so takoj začeli streljati na angleški sprevoz. Angleške bojne ladje so odgovarjale. Podnevi so se nenadno kozala nemška in italijanska letala. Izvedla so pet skupnih napadov. Pri vsakem napadu so stopila v akcijo angleška bojna letala z letalonosilkami in jim je uspelo sestreliti 12 sovražnih letal. Več letal pa je bilo težko poškodovanih in ni verjetno, da so prispela v svoja oporišča. Kljub silnemu napadu konvoj ni pretrpel znatnejše škode.

80. dan vojne med Italijo in Grčijo:

Novi italijanski poveljnik spreminja vojne načrte v Albaniji

Nekje v Italiji, 15. januarja Stefani: Italijansko uradno vojno poročilo št. 221 pravi: Na grški fronti delovanje patrol in topništva. Naša letala so večkrat bombardirala neko sovražnikovo oporišče ter obsela s strojniškim ognjem tovarne avtomobile in

zbirajoče se čete. 31. decembra zjutraj je neka grška podmornica potopila v jadranskih vodah neko našo majhno trgovsko ladjo. V nasprotju z vsemi pravili podmorniške vojne je podmornica začela nato s topovi streljati na rešilni čoln s potopljene trgovske ladje.

vinske ladje. Ubilih je 10 mož posadke. Neko letalo in neki motorni napadalen čoln sta 9. januarja napadla in potopila neko sovražnikovo podmornico.

Belgrad, 15. januarja. Z grško-italijanskega bojišča v Albaniji poročajo, da včeraj okoli Podgradca na severnem grško-italijanskem bojišču ni bilo važnejših dogodkov. Ves dan je vladalo tatišje, elišali so se le posamezni strelci. Nekoliko večja živahnost je bila na bojišču ob izviru reke Skumbe, odkoder se je slišalo precej hudo topovsko grmenje. Tudi letala z obeh strani so se manj udeleževala ter so izvedla le nekaj ogledniških poletov. Boji na ostalem delu grško-italijanskega bojišča se nadaljujejo kljub slabemu vremenu. Grško vrhovno poveljstvo zdaj pojačuje pritisk na vsem bojišču, posebno pri Tepeleniju in Klieuri. Toda na vseh teh delih je tudi italijanska odpora zdaj zelo močna, tako da Grki zadnje dni niso dosegli večjih uspehov.

Grški krogi poudarjajo, da novi poveljnik italijanskih čet v Albaniji, general Cavallero, spreminja zdaj vojni načrt bojev v Albaniji, ter da zbira nove moči za odločno obrambo in protinapade.

Atene, 15. jan. AA. Atenska agencija: Uradno poročilo št. 79 grške generalnega štaba pravi: Včerajšnji dan je bil samo posamične akcije. Ujeli smo nekaj italijanskih vojakov, med njimi dva častnika. Sovražnikovo letalstvo je bombardiralo Prevezo in uničilo več hiš. Bilo je tudi nekaj človeških žrtev.

Finančni minister dr. Sutej o finančnem stanju države:

Vsak bankovec pri nas ima zakonito pokritje!

Belgrad, 15. jan. j. Včeraj je imel na radiu govor finančni minister dr. Juraj Sutej. Obravnaval je vprašanje jugoslovanskih državnih financ in po-
bija razna defetistična mnenja o finančnem stanju
naše države. Najprej je minister navajal govori-
co, da je draginja povzročil prevelik obtok ban-
kovec, po drugi strani pa se država preveč zadol-
žuje pri Narodni banki in je to drugi razlog za dra-
gino. Govori se o inflaciji in trdi, da se ljudje na
vsak način hočejo znebiti denarja in zato kupujejo
večje količine blaga brez ozira na cene. Finančni
minister pravi, da mora obstajati troje, da se pra-
vilno ocenjuje naše finančno stanje: najprej zaupa-
nje v narodni denar, zaupanje v državni kredit in
zaupanje do denarnih zavodov.

Finančni minister odločno zatrjuje, da pri nas
inflacije ni. Razložil je, da je prevelik obtok denar-
ja samo ena vrsta inflacije, da pa tudi pomanklja-
nje gotovine v prometu povzroča nagel dvig cene
in s tem draginjo. Dr. Sutej je mnenja, da je treba
vzroke za dvig cen in za draginjo iskati drugje,
kakor pa v velikem denarnem obtoku. Jugoslavija
je agrarna država in je glede izvoza svojih pridel-
kov in uvoza industrijskih izdelkov navezana na
svoje trgovinske partnerje, katerih gospodarstvu
se mora prilagoditi. Najboljši dokaz za to so visoke
cene industrijskih izdelkov. Upoštevati je treba
slabo življenje in tako se dajo razumeti tudi višje
cene koroze in pšenice. Te sorazmerno visoke ce-
ne so vplivale na povečanje skupnih stroškov do-
mače proizvodnje in ostalih predmetov. Mi nismo
danes v stanju izvesti denarnopolitične ukrepe,
kajti cene se lahko samo dekretirajo. To se tudi
dela. Ugodni rezultat gibanja cen se lahko vidi iz
cen na drobno. Med temi dejstvi obstoji nujna
vzročna zveza. Vse to gibanje je v vzročni zvezi
s stanjem naše proizvodnje in naših zunanje-
političnih odnosov.

Dalje je finančni minister govoril o cenah in-
dustrijskih izdelkov in povedal, da se niso podra-
žile v enaki višini kakor živila. Za zgled je posta-
vil cene žgancov, soli, sladkorja in petroleja, ki
so se deloma, pa le za malenkost zvečale. Zmelo
na trgu pa je treba pripisati delovanju raznih ti-
pov, ki hočejo vsako vprašanje reševati le sebi
v korist. Minister je pri tem navedel zgled iz nedav-
nih dni, ko so ljudje zagnali krik, da se bodo vži-

galice podražile. Veliko hrupa — pa za nič. Zaradi
alarmantnih govorov se je ljudstvo dalo zbežati in
nakupilo velikanske količine sladkorja in soli. Mi-
nister prosi ljudi, naj ne nasedajo več tako brez-
umno in tako bodo pred nesrečo obvarovali sebe
in državo.

Glede povečanega denarnega obtoka je fi-
nančni minister rekel: Noben bankovec pri nas
ni bil izdan brez zakonitega pokritja. Zato de-
mernega obtoka denarja tudi ni. Časopisje je
množično utegnilo, da je precej gotovine pri
nas tevarirane »v nogavicah«. Dr. Sutej izvaja
iz tega sklep, da ljudje ne zaupajo denarnim za-
vodom, nikakor pa ni mogoče reči, da bi dinarju
ne zaupali. Toda kdo je kriv za nezaupanje v de-
narne zavode? Minister pravi, da je bilo malo
storjenega za ohranitev našega denarnega trga
po krizi v letu 1932. Končno ugotavlja, da so
mnoge države okrog nas zaznamovale še večje
povečanje denarnega obtoka.

Finančni minister je nato povedal, da zahte-
va vzdrževanje nevtralnosti velike žrtve. Odločno
pa je zavrnil obdolžitve, češ da se je država za-
dolžila pri Narodni banki ne samo za potrebe
državne obrambe, temveč tudi za potrebe vlade.
Rekel je, da se država pri Narodni banki res
zadolžuje za potrebe narodne obrambe, vendar pa
ta dolg plačuje v rednih obrokih, namreč iz do-
neskov obrambnega davka. Končno je finančni mi-
nister govoril tudi o novem zakonu za državno
računovodstvo, katerega osnutek je že izdelan in
ga bo vlada v kratkem tudi sprejela.

Končno je zagotovil poslušalcem, da bo vlada
že znala prisiliti k molku godrnjače in razsi-
valce razburljivih govorov. Javnost pa pričakuje
da bo oblast to napoved tudi izvedla in naredila
prepotreben red.

Belgrad, 15. jan. m. Veliko pozornost je v
vseh tukajšnjih krogih vzbudil tudi snočni govor,
ki ga je imel po radiu finančni minister dr. Su-
tej in v katerem je odločno odgovoril vsem kri-
tikom finančne politike sedanjega vladarja. Tukajšnja
javnost predvsem pozdravlja tista izvajanja fi-
nančnega ministra, v katerih napoveduje ostre
ukrepe proti vsem onim, ki begajo in vznemirja-
jo javnost ter s tem samo še povečujejo špekula-
cijo z življenjskimi potrebščinami.

28 ponarejevalcev denarja na zatožni klopi

Februarja bo proces, kakor ga naša kriminalna zgodovina
še ne pomni

Maribor, 14. januarja.

Prihodni mesec bo Maribor pozorišče kriminalne
senzacije, kakor je v zgodovini naših sodišč se ni-
mamo zapisane. Vrhil se bo proces proti ponareje-
valcem bankovec, pri katerem bo sedelo na zatožni
klopi kar 28 obtožencev, proti njim pa bodo pričale
202 priče. Razprava bo pred malim senatom ter bo
trajala verjetno kar tri dni. Obtožnica, ki jo je se-
stavilo državno tožilstvo, obsega 34 tesno tipkanih
strani.

V tem procesu bodo igrali glavno vlogo znani
ponarejevalci 500 dinarskih bankovec Franc Maj-
cen, Anton Grašič, Mohor Vabič in Josip Majcen,
družbo pa jim bo delalo še 24 sokrivcev, ki so jim
dajali denar za ponarejevalske poskuse v nadi, da
se bodo potem okoristili s ponarejenim denarjem
ali pa so opravljali za te mojstre ponarejen denar
v promet. Število sokrivcev je pa svedeča dosti
večje, le da je precej teh priči, posebej pred sodi-
šče, ker je njihova krivda manjša ter so prešli za
svoje sodelovanje že primerno kazni, nekaj pa jih
bodo sodila še razna naša sodišča po Sloveniji. Sa-
mo 28 najbolj »izbranih«
si je prihranilo maribor-
sko okrožno sodišče za svojo razpravo, ki bo po
svojem obsegu in vsebini pravcati monstru proces.

O tej ponarejevalski aferi je naše časopisje svo-
ječasno že obširno poročalo. Prav za prav sta ob-
tožali dve aferi, ki sta se dogajali istočasno, pa
brez skupne zveze med glavnimi krivci, dočim so bili
nekateri stranski krivci zapleteni v obe ter so pri
obeh sodelovali, ker se taki kriminalni tipi pač med
seboj dobro poznajo ter imajo svoje zveze. Prva
afeta se je razvijala v Zagrebu, razkrinkali pa so
jo kriminalni uradniki policije v Mariboru. Zagreb-
ski ponarejevalci so že prejeli hudo kazni v pro-
cesu, ki je bil nedavno v Zagrebu. Druga afeta pa
ee je dogajala vzporedno z zagrebško na Stajerskem
in v nekaterih obrobih krajih Kranjske, največ
osemmlencev pa je iz mariborske okolice. Glavne
udeležence te druge afete bo sedaj sodil mali se-
nat mariborskega okrožnega sodišča.

Zanimive so predpriprave za organizacijo tak-
kega ogromnega procesa. Najprej, ko je bila afeta
razkrita ter so se glavni krivci nahajali pod klju-
čem, so jih zasliševali policijski kriminalni uradniki
in orožniki ter se je na ta način zvedelo za obseg
delokroga, v katerem so poslovali. Potem so raz-
predle celo mrežo poizvedb po vsej Sloveniji vse
policijske oblasti in orožništva postaje. Te preiskave
so pokazale, da so imeli glavni osemljenci v števil-

nih krajih zveze z ljudmi vseh mogočih poklicev.
Preiskava se je potem osredotočila na te njihove
zaupnike, ki so spet izdajali druge krivce in tako
se je končno dobila slika cele ponarejevalske or-
ganizacije. Glavne krivce so polovili ter jih vtakli
v zapor mariborskega sodišča, kjer jih je vzel v
svoje roke preiskovalni sodnik ter jim temeljito iz-
prašal vest. Po dolgotrajnih zasliševanjih, po zasli-
šanju priči itd. je dobil preiskovalni sodnik vpogled
v celoten obseg te afete, ki je res ogromen. Posel
preiskovalnega sodnika je bil silno zamuden in te-
žaven, končni rezultat pa so bili kupi izpovedi vseh
krivcev, njihovih zaupnikov ter priči. Ves ta mate-
rijal je dobil nato v roke državni tožilec, ki ga je
uredil ter na podlagi njega izdelal obtožnico.

Trbovlje

Trbovlje 13. januarja.

Ogenj je snoči po deveti uri naznanila rud-
niška »sirena«. Gorelo je v tako imenovani
»stari šoli«, ki je last rudnika. Ogenj je zajel
podstrešje in so gasilci, ki so bili v nekaj mi-
nutah po alarmu na mestu, imeli dovolj posla,
da so ogenj zadušili. K sreči, v tej hiši nihče ne
stanuje. Kako je ogenj nastal, ni znano.

Grdo je zlorabil zaupanje

Velike tatvine v tekstilni tovarni pojasnjene

Maribor, 14. januarja.

V Dravogradu in v vsej tamošnji okolici je
vzbudila ogromno pozornost nepričakovana aretacija
38 letnega strojnika tekstilne tovarne na Otiskem
vrhu Antona Vaela. Prijeli so ga orožniki ter ga po
kratkem zaslišanju oddali v zapore sodišča v Slovenj-
gradu. Vael je rodom Hrvat iz Slav. Broda. Od
1. marca 1938 je bil nastavljen za strojnika v tek-
stilni tovarni Jos. Ornika na Otiskem vrhu. Kot
vodja strojnece je užival neomejeno zaupanje lastni-
kov podjetja, tako da je vodstvo tovarne iz njego-
vega oddelka sprejemalo ali odpuščalo delavce sa-
mo na njegov predlog. Na ta način je imel tudi veli-
ki vpliv na delavce, ki so se ga jako bali ter so
izvrševali vsako njegovo zapoved. Zaupanje last-
nikov tovarne pa je Vael grdo zlorabil, obenem pa

je izrabljaj svoj vpliv pri delavstvu. V tovarni so se
zadnje čase dogajale številne tatvine. Znanjkal je
sedaj ta, sedaj oni predmet iz skladišča, včasih kos
blaga, potem kako orodje, nato spet kaj drugega.
Kljub vsej pazljivosti pa tatu niso mogli dobiti, pač
pa so pri tem opazovanju ugotovili, da odnašajo
delavci iz strojnega oddelka po Vasilovem nalogu
razne pakete na njegov dom. Porodil se je sum, da
je Vael v zvezi s tatvinami v tovarni in pred nekaj
dnevi so orožniki naredili v njegovem stanovanju
nepričakovan obisk. Uspeh je bil presenetljiv, ker so
našli celo vrsto predmetov, ki so bili v tovarni
ukradeni. Tudi se je ugotovilo, da si je dal Vael iz-
delovati v tovarniški delavnici in seveda na stroške
podjetja cele kose pohištva. Vael je bil zelo dobro
plačan ter je prejemal na mesec 2700 din, tako da
mu te tatvine pač nikakor niso bile potrebne.

Ljubljana od včera do danes

Ljubljana, 15. januarja.

Včeraj je bilo pasje mrzlo. Le tiste, ki so
moral po opravkih, si lahko videl na cesti, dru-
gi pa so se rajši držali v toplih sobah ob zakur-
jenih pečeh. Vremenski preroki pa so bili mne-
nja, da namreč tak mrz ne more trajati dolgo.
Tudi vremenska napoved je obetala zboljšanje
vremena, kar se toplete tiče. In res. Čez noč se
je živo srebro v toplotni skori za polovico dvig-
nilo. Ker je bilo nebo oblato, je proti jutru
prišlo snežiti. Pomalem je začelo sprva, proti
osmi pa je že enakomerno snežilo. Sneg je suh,
pršič. Kot kaže, bo snežilo najmanj vse dopol-
dne, če že ne ves dan ali pa tudi več.

Kako je pa to mogoče?

Kako velike so razlike med kruhom pri enem
ali drugem ljubljanskem peku, more dognati tisti,
ki ne kupuje kruha samo pri svojem peku, ampak
stopi včasih tudi v prodajalno kruha kakšnega dru-
gega peka. So bili časi, ko je bil koruzni kruh
prava specialiteta, posebno pri nekaterih ljub-
ljanskih peklih. Vsi pa so v tistih dobrih časih, ko
ni bila moka za peko še normirana, pekli koruzni
kruh, da bi ga bili angelci veseli. Kdor se je ho-
tel tedaj malo posladkati, si je kupil za nekaj di-
narjev koruznega kruha. A danes? Kakor je znano,
je sedaj moka za peko določena. Krušna moka
mora biti sestavljena iz določene količine koroze
in določene količine pšenične moke. Pa stopite se-
daj v pekarno in kupite kruh! Ne rečem, da boste
skoraj iz vsake pekarnice stopili razočarani, ampak
več kot polovica pa bo takih. Kako je le mogoče,
da pečejo nekateri peki še vedno dober, okusen
kruh iz omenjene mešanice, drugi pa spet pečejo
kruh, ki ni podoben kruhu. Kako je mogoča taka
razlika, ko pa vendar pečejo, oziroma bi morali
pečti peki kruh iz enotne, predpisane moke. Kruh,
ki ga pečejo nekateri ljubljanski peki, je črna gmo-
ta, težka kot cement in že strašno lačen moraš
biti, da se ga lotiš. — Pa še nekaj drugega lahko
opazijo, ko kupujejo kruh po ljubljanskih pekarnah.
Hlebeček enotnega kruha tehta pri dveh peklih na
primer enako. A cene? Pri enem peku plačaš za
hlebček 4 dinarje, pri drugem pa 5 dinarjev. Ali ni
čudno, da je razlika pri hlebčku kar dinar, ko je
pa hlebček enake teže in enake kakovosti. Dobro
bi bilo, če bi oblast enočinno kontrolirala posa-
mezne ljubljanske peke in preizkušala kruh, ki ga
pečejo. Priprani smo, da bi marsikje našli naletela
na nepravilnosti, ki prav gotovo ne gredo v dobro
pošteno plačujočih ljudi. Špekulacije, ki imajo prav
gotovo kaj besede, je treba zatreti, špekulante pa
strogo kaznovati. Toliko za enkrat.

Seja lesnih industrijev

Včeraj popoldne je bila pod predsedstvom
načelnika lesnega odseka inž. Zupanca plenarna
seja lesnega odseka Zveze industrijev. Zaradi po-
membnosti vprašanj, ki so bila na dnevnem redu
in ki se se posebej tičejo našega lesnega gospo-
darstva, je bila s strani podjetij lesne stroke prav
lepo obiskana. Generalni tajnik g. Golja je podal
obširno poslovno poročilo, v katerem je zlasti po-
udaril uspešna prizadevanja Zveze glede zadovo-
ljive ureditve vprašanja kontrole lesnega izvoza.
Odsek je z zadovoljstvom vzel na znanje, da je
uspešno izvedel od specialne kontrole po Direkciji
za zunanjo trgovino, ki je zvezana ne le z zamud-
nimi in neproduktivnimi administrativnim delom,
temveč tudi s plačilom posebnih taks, vse vrste re-
zanega in tesanega lesa. Odsek se je izpravo bavil
z vprašanjem registracije izvoznikov ter je odo-
bril stališče, da naj se pristupi k registraciji, ko-
likor je sploh potrebna, vsi lesni izvozniki brez
ozira na obseg njihovega poslovanja. Posebej so
ugotovili, da je registracija načeloma sicer predvi-
dena, da pa še niso izdani zadevni izvršni pred-
pisi. Zaukrat torej izvoznikom ni treba vlagati
prošenj za registracijo. Ta ugotovitev je bila po-
trebna, ker so zadevne objave v časopisju intere-
senti ponekod napačno razumeli. Mnogi interese-
ti so bili namreč mnenja, da so določbe, o katerih so
poročali nekateri časopisi, že v veljavi, med tem
ko je šlo le za nameravane ukrepe, katere pa do-
sedaj še niso izdali. Vprašanje registracije izvoz-
nikov gozdnih proizvodov bo urejeno šele potem,

ko bo zavzela v tem vprašanju Stalna delegacija
lesnega gospodarstva kraljevine Jugoslavije svoje
dokončno stališče. Lesni odsek je nato razprav-
ljal še o raznih drugih prečitih vprašanjih, ki se
tičejo lesne stroke, zlasti o tistih, ki bodo predmet
razprave na seji Stalne delegacije lesnega gospo-
darstva, ki bo v petek 18. t. m. v Belgradu. Kot
delegata za sejo Stalne delegacije sta bila določena
predsednik Zveze industrialcev g. Heinrichar in gen-
tajnik dr. Golja.

Sa se so se vnele

V ponedeljek ponoči malo pred 22 zvečer je
začelo gorjeti v hiši kavarna »Tabore«
v Fignerjevi ulici. Takoj so bili poklicani ljubljanski pokliče-
ni gasilci. Niso pa stopili v akcijo, ker so že do-
mači pogasili požar, ki je nastal zaradi slabega
dimnika. Kakor je ugotovila gasilska komisija, je
ogjen izbruhnil zaradi močno zasmojenega dimni-
ka, ki že dalje časa ni bil temeljito ometen. Tudi
dimnična vrata so bila slaba. In kaj čuda, če je
izbruhnil ogjen? Sreča le, da so ogjen stanovalci
kmalu opazili in ga tudi samil udušili. Lahko pa
bi požar postal večji, če ga ne bi pravočasno za-
pazili. Če po dobrih 30 minutah so se lahko gasi-
lci vrnili v Mestni dom.

Pločevino sta kradla

Ljubljanska policija je prejela dva poveljuha, ki
sta se kaj pridno udeleževala in kradla na novih
stavbah razne predmete katere sta potem skušala
spraviti v denar. Ko jih je policija prejela je našla
pri njima precej kosov bakrene pločevine. Ploče-
vino je podjetnik, kateremu je bila ukradena, goto-
vo hotel uporabiti pri obijanju vrat. Pločevina se
nahaja sedaj na ljubljanski policiji kjer jo lahko dobi
okradenec nazaj. — Nekemu drugemu nepridipravu
pa je prav tako ljubljanska policija zaplenila 2 m
dolgo cev, ki jo je tudi izmaknil in jo hotel spraviti
v denar. Tudi to lahko dobi lastnik na policiji nazaj.

Nenavadna težka nesreča

Čudna nesreča se je pripetila danes nekemu
delavcu v znani tovarni zamaškov Ing. J. v Ljub-
ljani. Tovarna ima del svojih obratov nameščenih
tudi na Viču, kjer se je pripetila ta nesreča. De-
lavca je prišel ponoči v oddelku tovarne, da poišče
neke reči. Ker je dobro poznal tisti prostor, ga ni
razsvetlil ter je hotel kar v temi poiskati pred-
mete. Nekdo je pa prej preko dneva prinesel v
dotični oddelk veliko decimalno tehtnico, za ka-
tero nesreče ni vedel. Zadel je zato ob tehtnico
ter padel z vsem telesom preko nje. Padec je bil
tako usoden, da je nezvesten obležal. Zadel je
prav na kazalca pri tehtnici ob želedec ter obvi-
sel v takem položaju, dokler ga niso prihiteli rešili
iz neugodnega položaja. Poklicani zdravnik ni
mogel ugotoviti na prvi pogled nič nevarnega, a
so ga vseeno še nezvestnega odpeljali v bolnišni-
co, kjer so ugotovili težke notranje poškodbe. Nje-
govo stanje je precej resno! — nik.

Solze, ki so veljale
2000 dinarjev

Maribor, 14. jan.

Včeraj se je pripetil v Mariboru zanimiv do-
godek, ki dokazuje, da mora biti človek tudi pri
jokanju previden. Mlada Marica M. je natakajica
v neki gostilni v Mlinski ulici. Je pridna in po-
štena ter skrbno varuje svoje skromne dohodke,
tako da si je prihranila že nekaj denarja. Del
prihrankov je imela včeraj zvečer, ko je odhaja-
la iz gostilne, v svoji ročni torbici. Denar je za-
vila v robee. Nesreča pa je hotela, da se je tiste-
ga večera sprla s svojim izvoljencem. Prepri-
ji je segel do srca ter je na poti domov bridko jokala.
Solze so ji tekale po licih ter je segla v torbico
po robee ter si jih brisala. V svoji žalosti pa je
čisto pozabila, da ima v robcu zavita dva jurja,
ki sta ji padla na tla. Izgubo je opazila šele po-
tem, ko je prišla domov. Nemudoma se je podala
po tisti poti, po kateri je šla domov, spet nazaj,
toda nekdo je bil medtem oba tisočaka že pobral
in se ne bo najbrže nikoli zvedelo, kdo je bil.
ker imajo ljudje v današnjih časih precej kosmato
in debelo vest. Marica se je nazaj grede še bolj
bridko jokala, kakor poprej, to pot pa so veljale
njene solze izgubljenim tisočakom.

Filmi,

ki jih velja videti ...
ali ne videti

Ali se spominjaš (Kino Union). Boj se filmov,
kjer ti strežejo s patentiranimi lepote! Z drugo
besedo: za dober film danes sama lepota kakega
Roberta Taylorja še zdaleč ne zadostuje. Niti v
komediji ne, zakaj časi, ko je veljalo za film-
skega igralca pravilo, da mora biti lep, pa ne-
umen, so k sreči minili. V gornjem filmu je pa
ta zgodba neumna, tako neumna, da moramo za-
radi nje in slabega igranja gledati po dolgem
času spet enkrat najgrozotnejšo solato, enkrat
amerikansko namesto običajne ruske. Film, ki
ga ne velja videti!

NA ZAPOVED
KRALJICE...

FILMSKI ROMAN

Z občutkom globoke žalosti, ki jo mo-
ra na vsak način povzročiti zvest, da se
usodi ni mogoče izogniti, ogorčena, pa
vendarle skrajno odločna, mu hladno od-
vra:

»Kot kraljica ... ti obljubljam!«
Essex pa ga radostno objame.

V svoji sreči, da ga je končno vendarle
razumela, ni niti opazil, da mu kraljica ni
vrnila poljuba.

Stala je nepremično kakor kip in mi-
ro, vdano prenašala izlive njegovega ve-
selja.

V tem hipu je zares bila samo kraljica.
Zenska v njej je utehnila ...
Zbudila se je kraljica v vsej svoji ve-
ličastnosti, hladnemu miru, odločnosti in
dostojanstvenosti ...

Hladna, neizprosna kraljica ...
Kot Elizabeta bi morala držati obljubo.
Kot kraljica pa ji v sedanjem položaju
besede nikakor ni treba držati ...

Essex se čez čas vzdrami iz svoje sre-
čne opojnosti.
»Glej moj odgovor, kraljica! zakliče in
steče proti vratom.

Tam pokliče svojega poveljnika ter mu

ukáže, naj razpusti čete in osvobodi kralji-
čino stražo.

Večje nepremišljenosti ne bi bil mogel
napraviti.

Pa zdaj je bil že tako prepričan o svo-
jem uspehu da je postal otroško zaupljiv.

Poveljnik ga je vprašal v dvomu:
»Ali ste varni?«

On pa mu je odvrnil:
»Vse je v redu, Knollys!«

Kraljica je še vedno stala visoko zrav-
nana in povsem nepremično na istem me-
stu.

Essex ji pravi kakor v pomiritev:
»Oprosti mi zdaj, draga! Naj je bil to
zadnji preprič med nama!«

Hladno in kakor nehotu mu je odvrnila:
»Najni zadnji ...«

In Essex je hitel naprej:
»Po tolikih mukah nama je končno ven-
darle posijala sreča! Dragi moj! Ne go-
voriva več o prestopih, zdaj govoriva raj-
ši o nama samima!«

Nespametni fant, ki ni videl, da se mu
je nad glavo že spustila grozeča senca

Dobri, naivni, pošteni lord Essex!

Mar res verjameš kraljici?

Ali ne vidiš njenega ledenega obraza?

Obraza, ki v daljavi že gleda meglene
obrise morišča, črno rahljevo postavo, kr-
vavo sekuro, ki se bliska v soncu — in
tvojo plemenito glavo, ki se je zakotrljala
v tvojeja mogočnega telesa ter obmirova-
la zraven umazane tnale?

Slepi norec, ali ne vidiš, da pred teboj
stoji kraljica in da je Elizabeta izgnila?

Elizabeta ga vpraša:
»Ali si izpolnil svojo besedo?«

In še je vprašala, ko ji je Essex prit-
dil:

»Kdo bi zdaj stopil notri, če bi dala
znak: tvoja ali moja straža?«

Essex pa odvrne:
»Tvoja, seveda, draga! Ali naj jo pokli-
čem?«

Essex še vedno ne čuti in niti ne slutiti,
kaj se dogaja v Elizabeti.

On sam bi zdaj šel in poklical stražo,
njeno stražo, stražo Njenega Velikanstva
kraljice Elizabete, stražo, ki ga bo odpe-
ljala v temnico in na morišče, stražo, ki
ga bo povedla naravnost v smrt.

Ta zasmeja pa mu hoče Elizabeta ven-
darle prihraniti.

Zato pa hladno reče:
»Ne, jaz jo bom poklical!«

Lord Essex, ali si ališal ta glas?

Ali tako govori Elizabeta?

Ne, to ni bila Elizabeta!

To ni bil njen glas!

To je bil glas Njenega Velikanstva kra-
ljice, glas, ki je bil rezek in odločen.

Ta glas ne obeta nič dobrega ...

Propad in smrt napoveduje ...

Poveljnik kraljevske dvorne straže se
ta trenutek prikaže med vrati.

Kraljica ga vpraša:
»Kapetan, ali je palača spet v vaših
rokah?«

Kapetan odgovori:
»Da, Vaše Velikanstvo! Ljudje lorda
Essexa so že odšli!«

Potem pa spregovori Elizabeta z lede-
nim mirom:

»Potrebno je bilo, da sem leta in leta
vladala Angliji in se naučila, da mora biti
vladar brez milosti in brez ljubezni ...«

Essex ostrmi.

Elizabeta pa nenadno ukáže s trdim,
neizprosim glasom:

»Zgrabite lorda Essexa!«
Essex oupne.

Kar verjeti ne more, da bi bil prav
slisal.

Ali je to beseda kraljice?

Ali je to beseda Elizabete, tiste Eliza-
bete, ki jo on tako ljubi in ki trdi, da tudi
ona njega ljubi?

Ni mogel verjeti besedam, ki jih je
slisal.

Se se je nadejal, da je to samo surova
šala Elizabete

Zato jo vpraša:
»Ali je to šala? Če je to šala, potem si
si izbrala zelo neokusen način!«

Elizabeta pa mu hladno odgovori:

»Ni šala! Resnica je! Kadar gre za
kraljevstvo, se nikdar ne šalim!«

Essex de ogorčeno:

»Jaz pa sem Ti verjel!«

Jeza in žalost ter razočaranje se o-
ražajo iz teh njegovih besed.

Toda Elizabeta nadaljuje neizprosno:

»Tudi jaz sem Ti verjela, toda slišala
sem, da se me ne more nikomur verjeti, naj-
manj pa tiemu, katerega ljubiš. To si b m
za vselej zapomnila!«

Essex pa ji vrne:

»Pazi, da to ne bi

Od tu in tam

Postavitve komisarija v »Hrvatsko Matico« je izzvala v vsej jugoslovanski javnosti veliko zanimanje. »Hrvatski dnevnik« je temu dogodku posvetil poseben članek, v katerem razlaga nagibe, ki so vodili hrvatskega bana pri postavitvi komisarija. Matica Hrvatsko so si znali polagoma, toda dosledno, osvajat ljudje, ki niso imeli nobene pravice vtikati se v delovanje društva, katero smejo po pravih voditi le književniki in kulturni delavci. Zadnja leta pa je postala Matica torišče za politične razprave in polemike, in sicer je bila vsa ost naprjena proti sedanjemu hrvatskemu političnemu vodstvu. Znano je bilo namreč, da je bila Hrvatska Matica sedež frankovcev, ki so znani kot ostri nasprotniki sedanje politike v državi in posebej hrvatsko-srbskega sporazuma. Dalje pravi »Hrvatski dnevnik«, da je banska oblast dostikrat posvarila odbor Matice, da bo društvo dobilo komisarija, če se bodo dosedanje razmere še nadaljevale. Ker pa opomini niso nič zalegli, je poselga vmes oblast in enostavno postavila komisarija, ki bo imel nalogo narediti red in »Matico Hrvatsko« spet vrniti tistemu namenu, za katerega je bila ustanovljena.

Na izredno slovesen način bodo letos 2. februarja praznovali v Dubrovniku god mestnega patrona sv. Vlah. Vselej je ta proslava privabila množice ljudstva, ki so rade gledale svečanosti v slogu, kakor so ga vpeljali že v časih, ko je bil Dubrovnik svobodna republika. Letos pa bodo za tiste dni priredili tudi posebno pomorsko razstavo, ki bo prikazala razvoj in moč dubrovniškega pomorstva. Razstava bo nosila ime »Dubrovniško pomorstvo skozi stoletja«. Prikazali bodo v modelih upodobljene tipe trgovskih ladij od najstarejših časov do danes, da se bo videlo, kakšno velikansko vlogo je Dubrovnik igral tako v zgodovini pomorstva kakor v zgodovini Južnih Slovanov.

Za nov način pokrivanja izdatkov za narodno obrambo se potegujejo belgrajski časopisi, ki pravijo, da so izdatki za narodno obrambo danes bolj potrebni kakor kdaj prej in pri njih ne sme veljati pravilo varčevanja. Doslej je država za obrambo poravnala stroške na ta način, da se je zadolževala pri Narodni banki. Ker pa je to zadolževanje imelo za posledico povečanje denarnega obtoka in s tem zmanjševanje kupne moči denarja, ali z drugimi besedami povedano, pospeševala se je draginja, predlagajo, naj bi poslej država razpisala posebno notranje posojilo za obrambo, obenem pa naj bi naložila vsem državljanom pravično razdeljeno novo obremenitev v korist narodne obrambe, kajti za takšne potrebe bi morali žrtvovati prav vsi državljani.

Na kritike, da zmanjkuje v prodaji sladkorja, ker da tovarne sladkorja odtegujejo del blaga trgovcem, se je oglasilo finančno ministrstvo s pojasnilom, v katerem stoji, da pomanjkanje sladkorja niso krive sladkorne tovarne, kajti te so dobavile večje količine, kakor so jih lani ob istem času. Znano je namreč, da je bila l. 1939. jeseni potrošnja sladkorja mnogo večja kot sicer, kajti ljudje so se iz strahu pred pomanjkanjem začeli zalagati z velikanskimi količinami sladkorja. Tedaj je šlo povprečno mesečno v promet po 842 vagonov sladkorja iz tovarn, lani jeseni pa po 865 vagonov. Zanimivo je pri tem vedeti, da so sladkorne tovarne l. 1938. prodale mesečno povprečno le po 725 vagonov. Iz teh števil sledi, da ljudje se vedno čez navadno mero kupujejo sladkor, nikakor pa pomanjkanja niso krive tovarne, pač pa ljudje sami in po drugi strani trgovci, tisti trgovci, ki so večje zaloge sladkorja skrili in jih tako odtegnili prometu.

Minister za socialno politiko in minister za trgovino in industrijo sta predpisala za vse gostinske lokale poseben pravilnik, ki pravi, da bodo poslej morali lastniki gostinskih lokalov, kjer imajo tudi prenočišča, izobesiti na vidnem mestu cenike prenočin in obenem napisati, koliko mora gost plačati strežniškim osebjem za napitino. Kdor se ne bi ravnal po tem navodilu, ga bo doletela kazen, kakor jo določa zakon o pobirjanju dajatin in brezvestnega verižništva.

Zupani hrvatskih mest so zelo nezadovoljni z novo odločbo banske oblasti, da mestne občine ne bodo smele več pobirati del svojih dosedanjih dohodkov od mestnih davčnin, temveč bodo morale za nadomestilo vpeljati poseben davek na zemljišča. Mestni zupani pravijo, da je ta odlok hudo prizadel mestne občine, ki so že sestavile proračune za tekoče leto, po drugi strani pa za izpade dohodke ne bodo našle zadostnega kritja, ker davek na zemljišča še daleč ne bo vrgeł toliko, kolikor so dosedajni dohodki. Tako je na primer izjavil osiješki župan, da po odločbi banske oblasti izgubi Osijek na dohodkih nekaj več kakor osem milijonov dinarjev od celotnega proračuna 35 milijonov dinarjev, davek na zemljišča pa ne bo vrgeł skoraj nič, ker Osijek nima velikega obsega in zato nima na svojem področju dosti zemljišč. Kar jih pa je, so večinoma izvezta iz obdavic, kajti državna in banovinska zemljišča in zemljišča raznih dobrodelnih družb in vojske se ne smejo obdavčiti.

Znani skladatelj in dirigent belgrajske opere, Lovro Matičić, ki je znan tudi ljubljanskemu občinstvu izata svojih gostovanj, je dirigiral v Nemčiji dva koncerta in dve operi v Frankfurtu, drugi koncert pa bo dirigiral v Vratislavi. Marca meseca pa bo ponovno odpotoval v Nemčijo in bo vodil koncert berlinske filharmonije.

Poljedelstvo v Črni gori je še zelo zaostalo, čeprav je tam borba za zemljo huda, saj je komaj petina celotnega zemljišča plodna. Oblasti so zbrale statistike in ugotovile, da uporabljajo samo desetina gospodarjev železne pluge, večina kmetov pa doslej sploh še ni videla poljedelskih strojev in železnih plugov. Zaradi tega, pravijo strokovnjaki, je treba črnogorskemu kmetijstvu posvetiti največjo pozornost in storiti vse potrebno, da se bo ta najbolj pasivna dežela dvignila na ta način, da se bo izboljšal način pridelovanja, kar bo nedvomno dvignilo količino kmetijskih pridelkov.

Zelo nehalna in brez razumevanja je občina v Kragujevcu, ki je odklonila velik dar, katerega je namenil Kragujevcu tamkajšnji profesor Jovan Mitrović. Ta profesor je vse svoje življenje varčeval in hranil zasluženi denar, kajti ukvarjal se je samo s šolo in godbo in pridno zbiral knjige. V dolgih letih si je naredil velikansko knjižnico, katero je sedaj na stara leta sklenil podariti Kragujevcu, ki nima nobene z modernimi knjigami zalozene knjižnice. Da bi svoj dar še podprl, je dal sezidati za milijon dinarjev posebno hišo, v kateri je vse urejeno nalašč za veliko knjižnico, zraven pa dvorano za večje kulturne prireditve. Mirković pa je občini postavil pogoje, da mora za knjižnico stalno skrbeti strokovno izobražen knjižničar, ki mora imeti stalno plačo in stanovanje v hiši. Toda občina je darilo odklonila, češ da ne prevzame daru, če bo morala stalno vzdrževati posebnega knjižničarja. Vsi meščani so se nad zakrknjenostjo občinskih odborov zgražali, najbolj pa darovalec, ki je sedaj sklenil vsi veliko knjižnico podariti belgrajski občini, novosezidano hišo pa prodati in denar darovati belgrajskim kulturnim ustanovam za vzdrževanje mestnih knjižnic.

Prijetno zabavo in razvedrilo vam jamčita pri tem filmu Robert Taylor in Greer Garson

Ali se spominjaš...?
KINO UNION, telefon 22-21 Ob 16., 19. in 21. uri.

Zakaj neki se vseučiliška knjižnica ne preseli v svojo novo palačo?

Ljubljana, 15. januarja.

Tam ob Gospoški, Turjaški in Večovi ulici stoji ogromno, veličastno poslopje — vseučiliška knjižnica. Ljubljanci, vajeni polzeve poasnosti pri gradnji javnih del, so potrpežljivo čakali več kot pet let, da je bila stavba preteklo jesen slednjic vendarle dograjena. In zdaj ta stavba sameva in počiva in spi, kakor Trnjulčica, in čaka dobrotne viteza, da jo oživi.

Človek bi mislil, da tudi vseučiliška knjižnica komaj čaka, da prevzame njej namenjeno krasno stavbo. Kaj šel Bajse se niso dospele v tujni naročene knjižne police; domače tehnike in obrtnike namreč, ki bi utegnili kaj primernega izumiti in izdelati, je treba po stari slovenski navadi postaviti v kot; iz tuje došlo blago je vsekakor imenitnejše, boljše, trpežnejše in kaj vem še vse. Potem pa menda tudi ni kreditov za selitev.

Tako se uboga vseučiliška knjižnica stiska še nadalje v svojih tesnih prostorih tam v poslopju poljanske gimnazije, stiska se in potrpežljivo čaka, čaka, čaka —

Z njo vred pa se stiska, čaka, čaka tudi poljanska gimnazija in raste. Raste od leta do leta. Letos ima zavod 29 razredov in 1250 učencev in učenek. Poleg realne gimnazije priraste zavodu vsako leto še en klasični razred; doslej sta dva. Ko jih bo osem, bo klasična gimnazija popolna. Realna gimnazija, ki se po zadnjem odloku ministrstva proevete iz jeseni 1940 imenuje I. državna ženska realna gimnazija, ima v letošnjem šolskem letu poleg dekliških realnih razredov tudi tri deške (prvi trije). Upajmo, da bodo deški razredi z dekliškega zavoda polagoma izginili, zlasti ker sta zrasli v Ljubljani dve novi deški realni gimnaziji. Dekliških razredov realnega tipa je torej 24; od teh štejeta I. in II. razred vsak po štiri oddelke, III., IV., VI. in VIII. po tri, V. in VII. pa po dva oddelka. Za vse te razrede je na razpolago 15 učilnic, kakor jih je bilo leta 1909, ko je bilo gimnazijsko poslopje zgrajeno. A tedaj je zavod štel 460—480 učencev! Če s prihodnjim šolskim letom nobena vzporednica

ne odpade in če priraste samo en nov razred (III. klasični gotovo), bo zavod ob današnjih razmerah glede prostorov zašel v največje težave. Vrtiti se ne bodo mogle ne seminarske vaje ne prosti predmeti (italijanščina, petje, stenografija), tudi ne nadštevne ure (preko 30) abstraktnih predmetov, ker bodo pač vsi prostori do zadnjega kotička zasedeni.

Saj so ekoraj vsi zasedeni že letos. Pouk se mora vrtiti namreč dopoldne in popoldne, da pridejo vsi razredi na vrsto; dopoldne ima pouk 15 razredov, popoldne pa 14. To se godi že leta in leta.

Da popoldanski pouk ni nič vreden, je jasno. S polnim želodcem — opoldne bi vsaj moral biti! — se ne da ne dobro poučevati ne učiti se. Vse popoldanski pouk se mora večino leta vrtiti ob umetni luči, ko je dan v pozni jeseni, pozimi in zgodnji pomladi kratak in pogosto oblačen; koliko pri tem trpe oči učencev in učiteljev. Pri tem ni mogoče razredov temeljito zračiti, ko traja opoldanski odmor komaj dobro uro in je treba tudi paziti, da se učilnice za popoldanski pouk preveč ne ohladi. Ves dan kuriti ni mogoče! Ko mladina (nedo- rastele deklice) zapuša zvečer v noči (ob 18) popelje je izpostavljena zalezovanju raznih perversnih elementov kar postaja ob štedenju mestne občine s poučilo razveljavijo že prava nevarnost. So še drugi nedostaki toda naštetih so poglaviti!

Zato je treba gledati na to, da se popoldanski pouk najbolje popolnoma odpravi ali vsaj skrti na čim manjši obseg. Pri poljanekem zavodu bi se dalo to prav dobro doseči. Čim se vseučiliška knjižnica izseli, bi se njeni prostori preuredili in pridobili bi vsaj 4—5 novih učilnic.

Potreba, nujna potreba, da se vse to zvrši do začetka prihodnjega šolskega leta, je s tem, kar je bilo povedano, mislim dovolj obrazložena. Zdj se dela banovinski proračun za prihodnje leto. Naj bi kr. banska uprava vzela energično vso zadevo v roke, izposlovala potrebne kredite, spravila obnavljajočo se vseučiliško knjižnico v njeno novo popelje, izpraznjene prostore na poljanski gimnaziji pa dala pravočasno preurediti v korist slovenske mladine. Eden izmed staršev.

Zmrznil, ko je šel po zdravila za svojo na smrt bolno ženo

Maribor, 14. januarja.

Val mraza, ki je z veš silo zajel naše kraje, je zahteval v mariborski okolici svojo žrtv. Na tragičen način je končal 71 letni delavec Jakob Kerbler iz Vurnata. Kerbler je živel v selniških hribih na Vurnatu s svojo staro ženo, ki mu je zbolela pred nekaj dnevi na smrt. Ves obupan se je starček enkrat k Sv. Duhu na Ostrnem vrhu k svojim znancom,

da bi se z njimi posvetoval o boleznih svoje žene ter dobil kakšna domača zdravila, saj si zaradi pomanjkanja denarja ni mogel privoščiti, da bi iz mesta poklical zdravnika k bolni ženi. Med potjo pa ga je na osamljenem mestu najbrže napadla elabost, da se je zgredil v eneg ter obležal. Našli so ga šele naslednje jutro. Bil je mrtev in telo je bilo tako zmrznjeno, da je bilo trdo kakor rog. Truplo so zapeljali v mrtvašnico k Sv. Duhu.

Težaven je posel izvršilnega organa

Število rubežni je lani padlo - Boljša dama in eksekutor - Zarubljene plače

Ljubljana, 15. januarja.

V starih časih so se ljudje zelo bali »seka-cijona«. Nič čudno, saj so n. pr. fiskali pošiljali vojaške kmetom, ki fronkov niso odražali, kar na dom in so jih ljudje morali hraniti. Pa tudi drugače je bil eksekutor sila neprijeten gost pri ljudih. V sedanjih časih stiske, sovraštva, pomanjkanja, huje zime in drugih neprilic so se ljudje navadili na eksekutorja in ga skušajo na miren način odvrniti, da jim ne bi delal neprilic. Pa metni ljudje vedo v izvršilnem organu, ki vrši svojo težavno in tudi odgovorno službo, vpoštevati človeka ter ga ne nadlegujejo s kakimi neprijetnostmi in sovražnostmi. Mirno mu razkažejo vse svoje premično imetje, ga vljudno povedejo od shrambe do sobe. So pa tudi ljudje, ki postanejo napram izvršilnemu organu sila nevljudni, surovi in celo nasilni. Za take tipe je pač na mestu kazenski paragraf 128, ki deli takim zločincem primerno kazen za nasilja proti izvršilnim organom. Nedavno je bila pred kazenskim sodnikom-poedin- cem na okrožnem sodišču neka boljša dama, ki je skušala preprečiti rubežne svojega pohištva in ji je sekundiral pri nastopih proti izvršilnemu organu celo sinek, ki je dejal sodniku, da študira pravo in da pozna paragrafe. Dama je reveža grdo opsovala. Moral je priti izvršilnemu organu na pomoč celo stražnik. Dama je na sodišču pre- jela primeren pouk in zadostno porcijsko kazni.

Toliko kratko o težavni službi izvršilnih orga- nov, ki vedo pripovedovati mnoge zanimivosti, ki doživljajo tulntam veselje, žaljive dogodivščine, ko rubijo, vežidel pa prav žalostne zgodbe polne družinskih tragič. Izvršilni organi poslujejo urad- no tudi pri deložacijah najemnikov, za katere za- htevaajo hišni lastniki izpraznitev stanovanja na podlagi pravomočne sodne odpovedi. Prav v ta- kih primerih uradni organi opazujejo globoko revščino družin, mater in otrok, ko morajo zapu- ščati stanovanja in jim nosijo revno pohištvo tja na ulico. V takih primerih pač mestna občina z veliko uvidenostjo in skrbnostjo poskrbi, da je pohištvo shranjeno v cukrarni in da dobe na cesto vržene družine kje skromno zavetišče in streho.

Izvršilni organi morajo pa tudi dostikrat po- stopati prav oprežno in previdno, tudi zvito in po primerni taktiki, da dobe pri zavezancu-dolžniku kritje za upnikove terjatve, stroške itd. So pre- brisanci, ki zadnji trenotek, ko zagledajo izvršil- nega organa s kakim spremstvom, znajo hitro vreči v stran denarnico in listnico, ki je dosti- krat prav čedno natrpna bankovcev. Izvršilni organ pa zna poiskati in dostikrat se mu po- sreči, da vjame pri žepni rubici takega prebris- anca in mu naravno vpriču spremstva pobere toliko iz denarnice, da je krita terjatev z vsemi stroški vred in obrestmi.

Ni se šaljiti z izvršilnimi organi! Treba je pomisliti, da so uradne osebe in jih prav upra- vičeno štiti kazenski zakon.

Kako so kaj izvršilni organi ljubljanskega okrajnega sodišča poslovali preteklo leto? Imeli so mnogo opravka, mnogo letanja in poizvedova- nja, dasi so rubežni padli za 2.349 poslov napram letu 1939.

Ljubljanska okrajno sodišče ima 3 izvršilne oddelke. Vsi ti izkazujejo obilo poslov. Lani so vsi oddelki zaznamovali skupno 8.592 eksekucij, predlanskim 10.941. Največje število eksekucij je zaznamovalo l. 1938, ko je bilo celotno 12.206 izvršilnih zadev. Zakaj pada število izvršilnih za- dev? Mogoče je vzrok padanja v izboljšanju gmo- lni položajev malega človeka, v izboljšanju živ- ljenskega standarda malega in srednjega člove-

ka, obrtnika in trgovca, delavca in uradnika. Ni- kakor ne! To ni bistveni in resnični razlog za padanje eksekucij! Vzrok je v tem, da je mestna občina ljubljanska že proti koncu l. 1939. prevzela od OUZD izterjavanje neplačanih prispevkov za bolnišnico in socijalno zavarovanje. Te eksekucije so bile poprej poverjene okrajnemu sodišču in zato je bilo na račun OUZD vsako leto zazna- movanih nad 2500 do 3000 izvršilnih zadev. Drugače malega človeka, obrtnika in druge sloje še vedno torej rubežni.

Zanimivo je, da je bilo lani 753 realnih ekse- kucij, ko predlanskim le 689, to je, da so se up- niki prisilnim potem vknjiževali za svoje terjat- ve na posestva dolžnikov. Vse ostale izvršilne za- vede se nanašajo na druge stvari, tako na ru- bežni premičnin, kakor na rubežni pohištva, zlat- nine in drugih stvari na rubežni rednih in stal- nih prejemkov ter na prisilne uprave in dražbe. Značilno za sedanje čase je, da je bilo lani iz- vršenih in končanih 5.869 premičninskih rubežni, predlanskim 8.345. Vzrok v prvi vrsti zaščita oseb-zavezancev, vpoklicanih k vojakom. Na de- narne terjatve (kakor na redne mesečne dohodke in plače) je bilo lani 2194 rubežni, predlanskim 2.763. Taka je približno gospodarsko-socialna slika Ljubljane in okolice po podatkih izvršilnih od- delkov okrajnega sodišča!

Naši hokejisti v Romuniji

V ponedeljek zvečer je odpotovala jugoslo- vanska hokejska reprezentanca, ki jo v glavnem sestavljajo igralci ljubljanske Ilirije, v Romunijo. Ilirskim hokejskim igralcem se je v Zagrebu pri- družil Zagrebčan Stipetič, v Subotici pa Belgraj- čan Popović.

Skakalne tekme v Ljubljani

Ljubljanska zimskosportna podzveza razpisuje za nedeljo, 19. t. m. skakalno tekmo na svoji ska- kalnici v Mostecu v Ljubljani. Pričetek tekmoval- nja je ob pol 15. Tekmuje se v dveh razredih — do 18. leta in od 18. leta navzgor. Prijavnine ni. Prijave naj se pošljejo na naslov podzveze do 19. t. m. ter se sprejemajo tudi na skakalnici na dan tekmovalja do 14. ure.

Vremensko poročilo

Kraj	Baromet- sko stanje	tempe- ratura v °C		Relativna vlaga v %	Oblačnost v %	Veter (smer, jakost)	Pada- vine	
		na večja	na manjša				m/m	vrsta
Ljubljana	751.2	-0.0	-0.0	94	10	0	0.2	sneg
Maribor	—	—	—	—	—	—	—	—
Zagreb	761.3	-0.0	-3.0	90	10	0	—	—
Belgrad	764.1	-1.0	-0.0	70	2	E ₂	—	—
Sarajevo	767.1	-2.0	-3.0	90	6	0	—	—
Vis	761.9	2.0	-2.3	70	10	SE ₅	—	—
Split	761.3	3.0	-2.0	40	8	NE ₅	—	—
Kumbar	762.1	5.0	-1.0	50	6	ENE ₂	—	—
Žirje	762.5	2.0	-3.0	60	3	0	—	—
Dubrovniki	762.1	6.0	2.0	40	10	E ₂	—	—

Vremenska napoved: Zmerno hladno vre- me s padavinami. Najnižja temperatura na le- tališču je -12.5 stopinj C.

Koledar

Danes, sreda, 15. januarja: Pavel, pušč. Četrtek, 16. januarja: Marcel, p. m.

Obvestila

Nočno službo imajo lekarne: mr. Leustek, Resljeva c. 1; mr. Bahovec, Kongresni trg 12; mr. Komotar, Vič-Tržaška c. 48.

Prosvetno društvo Trnovo, Drevi ob 20 na osmem prosvetnem večeru bo imel zanimivo in aktualno predavanje g. prof. dr. Savnik Roman, pod naslovom »Moderna Grčija«. Predavanje bodo pojasnjevali številne sklopične slike.

Važno za rezervne oficirje! Dne 15. janu- arja t. l. ob 18.30 je v veliki dvorani »Zvezde«, Kongresni trg, zbor rezervnih oficirjev glavnih rodov vojske (pehote, topništva, konjenice in inženjerstva), na katerem poda komandant drav- ske divizijske oblasti važna obvestila. — Zdu- ženje rezervnih oficirjev, podobor Ljubljana.

Društvo zobozdravnikov za dravsko bano- vino v Ljubljani vabi svoje člane na mesečni sestanek, ki bo v soboto, 18. t. m. ob 20. v re- stavraciji Slamič.

Izjubljeno. Izgubila sem denarnico z večjo vsoto denarja in ključem trnovske cerkve. Ome- njeno sem izgubila od Vrtnice ulice pa do šentjakob- skega mosta. Prosim poštenega najditelja, naj iz- ljubljeno vrne proti nagradi na naslov: U. Luzar, Korunova ul. št. 4, Trnovo.

Glasbena akademija v Ljubljani bo priredila v ponedeljek 20. januarja ob 18.15 v veliki Fil- harmonični dvorani simfonino produkcijo v kor- ist »zimske pomoči« s sledečim sporedom: Schu- bertova uvertura »Rozamunda«, Mozartov »kon- cert za violino in orkester v D-dur«, Schuberto- va Simfonija v h-moluz. Violinski solo bo igral slušatelj III. l. G. A. Jurij Gregore iz šole prof. J. Slaisa, dirigiral pa bo sluš. Samo Hubad iz šole prof. dr. D. Svare.

Ljubljansko gledališče

DRAMA

Začetek ob 20 zvečer.

Sreda, 15. januarja: »Ugrabljene Sabinke«. Red sredo.

Četrtek, 16. januarja: Krog s kredo. Red Četrtek.

Petek, 17. jan.: zaprt. (Generalka.)

Sobota, 18. jan.: Othello. Red Premierski.

Nedelja, 19. jan.: ob 15. uri Princesa in pa- stirček. Mladinska predstava — Znizane cene od 20 din navzdol. — Ob 20. uri Ci- gani. Izven. Znizane cene od 20 din navzdol.

OPERA

Začetek ob 20 zvečer.

Sreda, 15. jan.: »Vesele žene windsorske«. Red B.

Četrtek, 16. jan.: zaprt.

Sobota, 18. jan.: Carmen. Izven. Gostovanje Ancice Jelčičeve, članice zagrebške Opere in tenorista Josipa Gostiča.

Mariborsko gledališče

Sreda, 15. januarja: Zaprt.

Četrtek, 16. januarja ob 20: »Lepa Vida. Red C

Nemški in madžarski drsalci v Ljubljani

SK Ilirija je z namenom, da nudi našemu športnemu občinstvu čimvečjo drsalno prireditev in užitek, že dalj časa v razgovorih za gostovanje najboljših avstrijskih, oziroma nemških drsalcev v umetnem drsanju. Končno se je Iliriji posrečilo pridobiti za ta nastop Dunajčana Karla Schäferja in njegovo partnerico Fritzil Gillardovo. Karl Schäfer je bil večkratni svetovni in olimpijski prvak in je pri svojih gostovanjih po Ameriki žl neverjetne uspehe. Gillardova je po rodu Celov- čanka, vendar živi stalno na Dunaju, kjer se je tudi izsolala. Prireditel bo v četrtek ali petek zvečer ob 18.30. Upravi drsalniša Ilirije gre za trud, s katerim je dosegla to gostovanje, največ- ja hvala. S tem bodo mnogo pridobili naše drsal- ke in drsalci, ljubljansko občinstvo pa bo imelo priliko enkrat videti najboljšje drsalce na svetu.

Iz Zagreba pa poročajo, da je vodstvo za- grebske drsalne zveze v razgovorih za gostova- nje madžarskih prvakov v umetnem drsanju se- ster Eve in Gyrgy Bolond. Obe sestr sta že lani s precejšnjim uspehom gostovali v Belgradu. Letos pa jih bo povabil Zagreb. Nastop teh dveh najboljših madžarskih drsalak, naj bi bil v Zagre- bu koncem januarja ali vsaj v začetku februarja. Zagrebčani poročajo, da bodo sestr Bolond na- stopili tudi v Ljubljani in drugih večjih mestih Jugoslavije.

Odkar se v teku zadnjih 39 let vrši v Ameriki keg- ljaški kongres, je v tej dobi naredilo samo devet keglačev perfektno igro 300 s tem, da je vsak po vrsti 12 krat podrl vseh 10 kegjev.

Francoski krvnik umrl. Nedavno se je na postaji podcestne železnice v Pa- rizu mrtev zgrudil znani francoski krvnik ali ra- belj Anatole Deibler, ki je bil nad 40 let krvnik in je v tej dobi odsekal več kot 400 zločincem glave.

Noben narod ni pred mrazom tako občutljiv kakor Kitajci. V hudi zimi si kak Kitajec nadene kar po 14 oblek, da ga ne zeba.

Svečarna »Pax«, Kopač & Stele, družba z o. z.,
javlja žalostno vest, da je po kratki mukapolni boleznii umrl
njen dolgoletni zvesti uslužbenec gospod

Jože Vovk

Pogreb dragoga pokojnika bo v sredo, dne 15. januarja
ob 15 z Zal, kapelice sv. Janeza, k Sv. Križu.
Dragemu pokojniku bomo ohranili časten spomin.

Ljubljana, dne 14. januarja 1941.

Ameriške tovarne so začele delati 7 dni na teden in 24 ur na dan!

Iz Amerike neprenehoma prihajajo poročila o novih, vedno večjih pripravah vsega, kar naj bi služilo ameriški obrambi sami ali pa naj bi bilo namenjeno tistim državam, ki se zdaj posredno vojskujejo že tudi za Ameriko. Poročila govore o preurejanju tovarn, ki so prej izdelovale stvari za mirno dobo, v vojne tovarne, o graditvi čisto novih tovarn, letališč, ladjedelnic, o izdelovanju letal v velikih množinah, najraznovrstnejših motornih vozil in vseh mogočih drugih stvari. Tudi novih izumov se ne manjka, in ti morda niso nič manj važni, kot množinsko izdelovanje raznih morilnih sredstev, brez katerih je sprito sedanega načina vojskovanja težko pričakovati kaj uspeha. Med zadnjimi tovrstnimi novicami, ki so prišla o njih obvestila čez Atlantik, naj omenimo naslednje:

Po poročilih iz Newyorka delavci v Združenih ameriških državah po mnogih tovarnah delajo že po sedem dni na teden in sicer kar po 24 ur na dan. Delavci se morajo seveda nekakrat na dan izmenjati, če naj tovarne tečejo neprenehoma. 3 polno paro delajo zlasti tovarne, ki izdelujejo potrebne stvari za ameriško vojsko. Industrialec Phillip Murray je na primer tudi že izdelal načrt, po katerem naj bi ameriške jeklarne dosegle najvišjo možno stopnjo zmogljivosti. Narejen je dalje načrt za čimboljše izkoriščenje surovin, s katerimi Amerika razpolaga.

Za 50 milijard samo strojev in orodja na leto

Iz istega vira poročajo, da je industrija strojev in raznega orodja v USA izdelala nov obsežen načrt, po katerem naj proizvodnja v letošnjem letu doseže vrednost 650 milijonov dolarjev, v našem denarju najmanj 50 milijard dinarjev. Iz krogov ameriških industrialcev pa se sliši celo, da bo gornja številka še dosti prenizka. Mišljena je le kot najnižja meja, ki jo je treba na vsak način doseči.

250.000 vojaških motornih vozil že zdaj

V Združenih državah so ukrenili tudi vse potrebno, da bi letos izdelali čim več motornih vozil za vojsko. Pravi, da bo ameriška vojska že v prvih mesecih letošnjega leta dobila 250.000 novih vojaških tovornih avtomobilov. Da gre do sedaj stremljenja res tudi v tej meri, dokazujejo besede, ki jih je spregovoril na konferenci industrialcev te dni ameriški general Gregory, ko je dejal, da je glavni cilj vladine politike ta, da zagotovi množinsko proizvodnjo motornih vozil za vojsko, da bi bilo tako v celoti zadoščeno vsem vojni potrebam.

Stratosferski lovci

List »New York Herald Tribune« pa je te dni pisal, da v tovarni v Farmingdalu izdelujejo nove vrste lovskih letal. Izdelana so tako, da lahko letijo tudi v stratosfero, t. j. najmanj 11.000 metrov visoko. Nastopajo lahko tudi v primeru, če je temperatura daleč pod ničlo. Namenjeni so zlasti za boj s sovražnikovimi bombniki. Ameriško letalstvo jih je naročilo do zdaj 1000. V zvezi s tem poročajo, da bodo posamezne vrste teh novih lovskih letal, ki bodo lahko letela s hitrostjo 610 km na uro, izpopolnjene s številnimi novimi izumi, ki jih do zdaj drže še v tajnosti. Težki bodo ti lovci po 11.000 funtov, dočim sedanja lovska letala tehtajo navadno okrog 6000 funtov. In ameriški letalski strokovnjak pripominja k temu še naslednje: Odkar se je začela vojna, se uprizarjajo letalski napadi skoraj vsak mesec z večje višine. Nove vrste lovska letala, ki jih grade v Ameriki, se bodo lahko uspešno spoprijela s sovražnikom še v večjih višavah. Najnovejša ameriško lovska letala je ogromnega pomena tudi za obrambo Amerike, v mnogočem pa bo izpopolnilo obrambo Londona in drugih mest v Veliki Britaniji.

Delavci so se prostovoljno odrekli stavkam

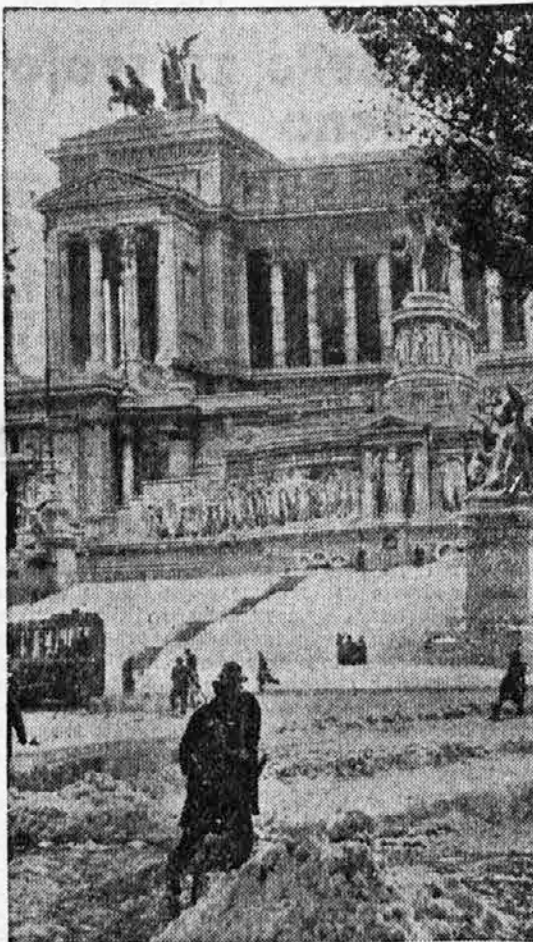
Veliko presenečenje pa je zbudila tale, za Ameriko še prav posebno nenavadna novica, ki jo sporočajo iz Newyorka: Do zdaj je že 19 delavskih zvez, včlanjenih v »Ameriški federaciji dela«, sklenilo, da se prostovoljno odrečejo pravici do stavk po tovarnah, ki delajo za narodno obrambo. V teh zvezah pa je včlanjenih približno poldrug milijon delavcev iz vseh krajev Združenih ameriških držav.

Kanadski prispevek

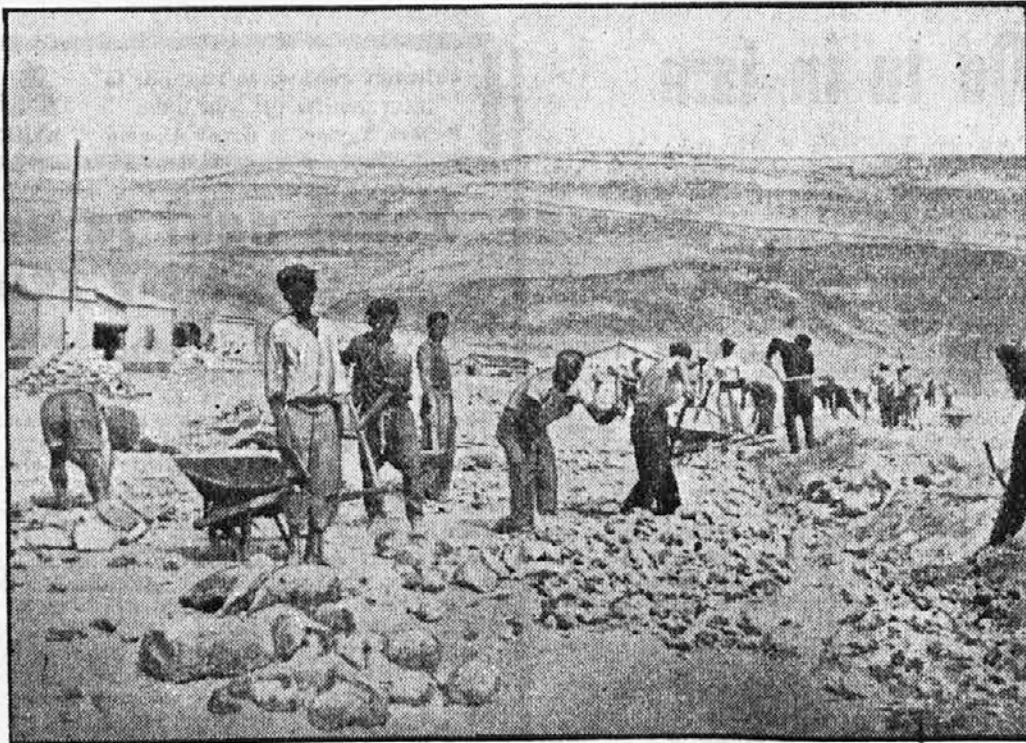
Za veliko angleško orožarno pa se smatra tudi Kanada, angleški dominion. Ze v prejšnji svetovni vojni je bila glavna opora svoje matične države Anglije in ji je dobavljala velike množine orožja, streliva, živil, poleg tega pa je na evropska bojišča pošiljala tudi svoje vojake. Se neprimerno več pa se je odločila Kanada žrtvovati za svojo veliko pokroviteljico v sedanji vojni, ker je zdaj tudi potreba po tej pomoči dosti večja. Pravi, da je v Kanadi že zdaj proizvodnja za vojno potrebnih izdelkov kar za 40 odstotkov večja, kot pa je bila med prejšnjo svetovno vojno.

V polarnih krajih ga je sonce bolj ožgalo kot če bi bil v Sahari

Po tem, kje so ljudje najbolj zdravi, krepki in odporci, lahko vsaj v neki meri sklepamo tudi, kje na svetu je najbolj zdravo podnebje. V krajih, kjer so »oblagodarjeni« s takšno mejo kot na primer v Ljubljani gotovo ne. Z vprašanjem zdravega, oziroma nezdrugega podnebja se se učenjaki začeli baviti že zgodaj, posebno pozornost pa so temu vprašanju posvetili v novemem času. Znani ameriški raziskovalec Shackleton je prišel celo do ugotovitve, da imajo mrzli kraji okoli Severnega tečaja še najbolj zdravo podnebje. Povzpel se je celo do drzne trditve, da ne bo več pretežlo sto let, ko bo človek že začel graditi v polarnih pokrajinah mesta, ki bodo kmalu tudi zelo obljubena. Treba je pri ljudeh samo ovreči predsodek — pravi Shackleton — tako strašno so vremenske razmere v severnih krajih, in ljudje bodo živeli v dosti ugodnejših zdravstvenih razmerah, kot žive dozdaj, to pa zato, ker si bodo vedno bolj začeli iskati svoja stalna bivališča v deželah bližje Severnemu tečaju. Posebno moč ima tam gori v polarnih krajih sonce. Raziskovalec Shackleton pravi med drugim: »Ko sem bil tam gori, me je sonce dosti bolj ožgalo, kot pa če bi bil v Sahari ali kje ob zemeljskem ravniku.« Prav posebno je priporočal, naj bi se ustanovila nova mesta na otoku Ellesmere v severnih tečajnih vodah. To bi bila obenem nova postojanka, odkoder bi učenjaki imeli lahko priložnost proučevati podnebje v severnih krajih.

Tudi v Italiji imajo letos izredno hudo zimo, kakršne ljudje tam že davno ne poznajo. Celó v Rimu je zapadel sneg. Slika kaže zasneženi Beneški trg pred spomenikom padlim vojakom.

Italijanski vojaki grade ceste v Severni Afriki, da bi se po njih čim hitreje premikali njihovi motorizirani oddelki.

Zaloge žita in žetev v Franciji

Veliko pomanjkanje žita v Franciji ima več različnih vzrokov, a eden glavnih je izredno slaba žetev, ki gre na rovaš hude zime leta 1939—1940, poškodbam, nastalim zaradi vojne ter pozne setve. Del tega žita je specifično manjvredno, zato je pomanjkanje moke še občutnejše. Zaradi razdelitve Francije v zasedeni in nezasedeni del, je vprašanje le še bolj zamotano, to pa zaradi velikih primanjkljajev v svobodnem delu. Brez strogih predpisov in omejevanj, brez maksimalnega uporabljanja drugih vrstnih cerealij pri mešanju moke za kruh (rž, koruza, ječmen), bi bilo zelo težko zagotoviti prekrbo. Prav tako bi bilo brez hitrega dobavljanja žita zadržug in trgovcem, nemogoče pravilno razdeliti potrebne količine med zasedeni in nezasedeni del ter med aktivne in pasivne pokrajine. Francozka vlada je zaradi teh težav izdala odlok, da morajo vsi pridelovalci prijaviti svoje zaloge ter jih do 31. marca poslati uradu, ki se bavi s centralizacijo vseh pridelkov, ki so na zalogi.

Drobiž od vsepovsod

Na Švedskem je zbolelo izredno mnogo ljudi na influenco. Poročajo, da epidemija zavzema čedalje večji obseg. Pravi, da je to največja epidemija, kar so jih na Švedskem doživeli v zadnjih letih. V glavno bolnišnico v Stockholmu so samo v štirih dneh pripeljali 3500 ljudi, ki so oboleni na influenco.

V eklatantnih pristaniškega mesta Leixoes, ki leži severno od velikega portugalskega mesta Porto, je izbruhnil te dni silen požar, o katerem nič ne povedo, kako je nastal in kdo ga je povzročil. Skoda, ki jo je požar povzročil, gre v težke milijone.

V Nemčiji je prišla žena slovitega pisatelja Knuta Hamsuna. Tudi ona je pisateljica in bo v Nemčiji, kjer je v gosteh ministrstva za javna dela, imela nekaj predavanj.

V Bukarešti so zdaj sestavili obtožnico proti inženirjem, ki so gradili palačo »Carlton«, kjer je pri zadnjem hudem potresu 10. novembra lani našlo smrt toliko ljudi. Obtožnica navaja, da so tako številne žrtve zakrivil arhitekti, ki so podpisali načrt za omenjeno zgradbo, dva višja inženirja in štirje nameščenci podjetja, ki je »Carlton« gradilo. Obtožuje jih »mora zaradi nemarnosti. Vsi omenjeni obtoženci so zdaj v zaporu.

Osem predpisanih vzorcev obutve

Zaradi smotrne izrabe govejskih, konjskih in ovčjih kož je korporacijski minister predpisal osem vzorcev obutve za moške, ženske in otroke. To obutev bodo prodajali po zelo ugodnih cenah, ki jih je določilo ministrstvo. Prodaja obutve iz usnja plazilcev ali iz usnja drugih vrst pa ostane slej ko prej prosta.

Stvari, ki so vsak dan na vrsti:

Kava

Razlikujemo do 60 vrst dreves kavovca, izmed katerih sta najvažnejša arabiki in liberijski kavovci. Zreli plodovi so mesnate barve. V njih je dvoje semen, ki sta vsako zase oviti z dvema luskama. Kavina zrna pridobivajo tako, da v posebnih strojih odstranijo zunanji mesnat del plodu, zrna vložijo vlažna v velike posode, kjer nastopi neko vrenje. Od tega vrenja je odvisna kakovost blaga. Zrna nato na soncu posuše. Taka kava ima še obe luski in se kot surova kava razpošilja v luščilnice. Tu ji odstranijo obe luski, nato zrna še ogledajo, da se svetijo. Včasih jih tudi mažejo z oljem, da dobe lepšo zunanost, kar pa v solidni trgovini ni dovoljeno.

V kavi je kofein, ki je močan strup. Povzroča nervoznost. Kavina zrna pražimo, zmeljemo in zmleto kuhamo za kavo. Pri kuhanju kave rabimo tudi kavino primes (cikorio).

Tovarna kavinih primesi dobi na drobne kose zrezane in posušene korenine cikorije. Te v odprtih ponvah dobro poseušijo in v zaprtih pražilnih sprajih. Nato jih zmeljejo v moko, ki jo presejejo in jo nato spravljajo v škatle ali zavitke za prodajo.

Cikorio ali kavino primes izdelujejo tovarne tudi iz korenja in fig, ki jih prav tako sušijo, pražijo in meljejo.

V teh tovarnah izdelujejo tudi žitno kavo iz ječmena, pšenice ali rži, ki se rabi namesto prave kave. Znani tovarni sta v Ljubljani »Kolinska tovarna« in v Zagrebu »Frank in sinovi«.

Radio

Program radio Ljubljana

Četrtek, 16. januarja: 7. Jutranji pozdrav — 7.05 Napovedi, poročila — 7.15 Pisan venček veselih zvokov (plošče) — 12. Veseli napevi (plošče) — 12.30 Poročila, objave — 13. Napovedi — 13.02 Harmonika solo, g. Podobnikar Ivo — 14. Poročila, objave — 17.30 Koncert Sodeluje g. Slavko Korošec, član opernega orkestra (flavja solo) in Radijski orkester — 18.40 Slovensčina za Slovence (g. dr. Rudolf Kolarič) — 19. Napovedi, poročila — 19.25 Nac. ura — 19.50 Deset minut zabave — 20. Zabavni spored Radijskega orkestra — 21. Reproduciran koncert simfonične glasbe — 22. Napovedi, poročila.

Drugi programi

Belgrajska kratkovalovna postaja: YUA, YUB (49.18 m): 19.40. Poročila v slovenščini — YUF (19.69 m): 0.30. Poročila v slovenščini za Južno Ameriko — YUG (19.69 m): 3.30. Poročila v slovenščini za Severno Ameriko.

GENERAL KRIVICKI:

BIL SEM V STALINOVIM SLUŽBI

22. marca so v srednjenevropskih industrijskih področjih v Merseburgu in Mansfeldu razglasili splošno stavko. 24. marca so se komunisti polastili vseh poslopij mestne uprave v Hamburgu. V Leipzigu, Dresdenu, Chemnitzu in drugih srednjenevropskih mestih so komunisti napadali sodnije, rotovže, poslopja državne banke in policijska predstevstva. Uradno glasilo nemških komunistov, »Rote Fahne«, je odkrito klicalo k prevratu.

V mansfeldskih strokovnih združenjih delavcev v tovarnah za baker, je Maks Hötz, komunistični romantični junak, ki je leto prej na lastno pest vojeval zapleteno vojno v saškem Voglandu proti berlinski vladí, oznanjal, da so njemu zaupali vodstvo vojaških dejanj. Ob istem času je prišlo po vsej Nemčiji do številnih atentatov z bombami. Med njimi je bilo nekaj poskusov za razstrelitev javnih stavb in spomenikov v Berlinu. Vlada je takoj spoznala pri tem strokovnjaško roko Hötzovo.

V ogromnih tovarnah za dušik v Leuni so se komunistični delavci 24. marca s puškami in ročnimi granatami utaborili po tovarniških poslopijih.

Toda poskusi komunistov, da bi te krajevne nastope spravili pod en klobuk, so se doela sponesli. Zvesti in izsolani pripadniki stranke so šli za njihovim klicem. Stranka jih je po bataljonih pošiljala v smrt brezobzirne, kakor pa Ludendorff kdaj svoje čete v bitko. Velike množice delavcev niso poslušale vabila za splošno stavko in se tudi niso pridružile vstajam, ki so izbruhnile tu in tam. V začetku aprila se je upor vse povsod zrušil.

Voditelj nemške komunistične stranke, dr. Paul Levi, ki se je tej prigodi ustavljal od začetka kot norosti, je bil iz stranke izključen, ker je s nedvoumnimi besedami pripisoval krivdo tistim, ki so bili krivi.

Povedal je Moskvi, da o položaju v zahodni Evropi ničesar ne razume, da je v noli igri žrtvovala življenje tisočev nemškega delavstva. Boljševiške voditelje in odposlance Kominterne je imenoval ničvredneže in politike pri kozarcu piva.

Po tej vstaji v marcu je komunistična stranka na Nemškem prav v kratkem izgubila polovico članov. Maks Hötz, komunistična vroča glava, ki se je hotel z dinamitom spraviti na oblast, je bil kot morilec, požigalec, cestni ropar in še pod petdeset drugimi obtožbami postavljen pred sodišče ter obsojen na dosmrtno ječo.

Zanimal sem se za Hötzovo usodo, ker je mož pri vseh svojih divjih korakih nedvomno bil pošten in drzen prevratnik. Delavcem v svoji domovini je postal bajna podoba. Ko sem mnogo let pozneje bival v Breslavu, sem dobil zvezo z nekom od njegovih jetničarjev, ki mu je bil odkritosrčno vdan. Po njegovem posredovanju sem poslal Hötzu knjige, čokolado in živila. Skupaj sva kovala načrte, da bi Hötza rešila.

Toda za to sem potreboval pomoči in odobritve od komunistične stranke. Zvezel sem se s Hamannom, voditeljem stranke v Breslavu. Obljubil mi je, da bo poslal nekaj zanesljivih ljudi. Potem sem šel v Berlin, da bi govoril z osrednjim predstojništvom stranke. O zadevi smo se temeljito posvetovali. Nekateri so želeli Hötza osvoboditi z zakonskimi prizadevanji, n. pr. z volitvijo v državni zbor. Drugi so menili, da bi Hötzov beg bil ravno nekaj pravnega, da bi nanovo elektrizirali množice, ki so bile tedaj do stranke docela brezbržne.

Nazadnje so mi dovolili, da poskusim z begom iz ječe. Toda, ko sem se vrnil v Breslav, je bilo prvo, kar sem slišal od jetničarja: »Dobili smo zapoved, naj njegova vrata močno zapahnemo.« Oblasti so zvedele o našem naklepu, in sicer po nikomer drugem, kakor po Hamannu, voditelju breslavskih komunistov, komunističnem poslancu v državnem zboru, ki je hkvati bil možak za dva solda.

Hötz so pozneje osvobodili zakonito. Čeprav sem pripravljaj njegov beg in sem bil med bivanjem v Breslavu vedno v zvezi z

njim, sem prvič govoril z njim v Moskvi leta 1932, in sicer v stanovanju nemškega komunističnega pisatelja Egon Erwin Kische. Ko je šlišal, kdo sem, se je zasmejal:

»Torej vi ste bili bogati stric iz Amerike, ki mi je pošiljal živila in dobre knjige!«

V Moskvi je Hötz nekaj časa veljal za junaka. Odlikovali so ga z redom Rdečega prapora, v Leningradu so imenovali po njem tovarno in dodelili so mu dobro stanovanje v hotelu Metropolu.

Toda, ko so se komunisti leta 1933 uklonili pred Hitlerjem, ne da bi bili sprožili strel, in je bilo jasno, da je to uradna politika Stalina in Kominterne, je Hötz zahteval potni list. Zadrževali so mu ga od dneva do dneva, za pete so mu nastavili vohune. Podivjal je. Zahteval je dovoljenja, da bi smel takoj odpotovati. Prijateljeli v Moskvi so se mu zdaj izogibali s poti. GPU mu ni marala vrniti potnega lista.

Kmalu nato je v »Pravdi« izšlo poročilo, ki je govorilo, da so Hötza utopljenega potegnili iz reke pred vrati Moskve. V GPU so mi dejali, da so Hötza potem, ko je Hitler prevzel oblast, videli, kako je prišel iz nemškega poslaništva v Moskvi. Dejstvo pa je, da je Hötza umorila GPU, ker se ji je zaradi svoje slavne prevratne preteklosti zdelo, da je izbran za voditelja revolucionarne opozitije proti Kominterni.

Poraz v nemški marčni vstaji je v Moskvi ustvaril temeljito streznjenje. Celó Zinovjev je pritajil svoje razglase in oklice. Prav očitno kapitalizem v Evropi še ni bil dogospodaril. V Rusiji pa prav tako malo, zakaj po zatrtju kmečkih uporov in kronstatarskih vstaj, je Lenin kmetom in gospodarstvenikom v važnih gospodarskih rešah popustil. Rusija je stopila v razdobje notranjega dviga, svetovna revolucija pa se je odločno umaknila v ozadje.

Kominterni si je dajala opravila s tem, da bi našla žrtve, ki naj nosijo odgovornost za njene poraze. Čistila je komunistične osrednje odbore po različnih državah ter nadomeščala njihove voditelje z drugimi. Boji med posameznimi smermi v tujih komunističnih strankah so dajali stroju Kominterne posla s tem, da je morala sestavljati sklepe, nasprotne sklepe ter izključitvene zapovedi.